

Historia Powiatu

Powiat Limanowski powstał w 1867 r. z połączenia dwóch istniejących wcześniej powiatów „sadowych” limanowskiego i tymbarskiego. Obejmował około 954 km²; w jego granicach znajdowały się tereny geograficzne zaliczani: do Beskidu Wyspowego oraz północne partie Gorców. Teren ten do chwili likwidacji powiatu, czyli do 1975 r. zamieszkiwało około 95 tys. mieszkańców. Za czasów zaboru austriackiego powiat limanowski zyskał sobie sławę „powiatu wzorcowego”. Stało się to za przyczyną Józefa Becka (1867-1931), za czasów II Rzeczypospolitej wiceministra spraw wewnętrznych (ojciec ministra spraw zagranicznych II RP Józefa Becka). Józef Beck (senior) opracował i wprowadził w powiecie limanowskim w czyn idee powiatu samorządowego. Samorząd powiatowy stanowiła Rada Powiatowa składająca się z 26 członków, która ze swego grona wybierała Wydział Powiatowy (Prezes, Wiceprezes, 6 członków i tyleż zastępców). Rada mogła decydować w sprawach zarządzania majątkiem powiatu, ustalania podatków państwowych, zarządzania instytucjami utrzymywanymi z funduszy powiatowych; sprawowała również nadzór nad gminami. Wśród licznych organizacji samorządowych z tego okresu odnotowano: Oddział Krakowskiego Towarzystwa Rolniczego (123 członków), Spółdzielnie Handlową: „Kosa”.

Szczególnie zasłynął Powiatowy Zakład Sadowniczy, produkujący materiał szkółkarski odpowiadający warunkom klimatycznym powiatu limanowskiego. Do 1917 roku zakład ten wyprodukował blisko 80 tys. drzewek owocowych głównie jabłoni, z których prawie połowa wyprodukowana była na polach chłopskich powiatu, a reszta w powiatach sąsiednich. Założono również dwie suszarnie owoców w Limanowej i Jodłowniku. Zakłady te pozwalały na zagospodarowanie nadwyżek owocowych i ich handlowe upłynnianie go korzystniejszych cenach w okresie zimowym.

Rada Powiatowa popierała działalność Kółek Rolniczych (w Mordarce k. Limanowej powstało drugie w Galicji Kółko Rolnicze 1882 r.) na niwie krzewienia oświaty i kultury. Szczególne zasługi położył Powiatowy Oddział Towarzystwa Szkoły Ludowej, który założył biblioteki prawie we wszystkich wsiach byłego powiatu limanowskiego. Dość wspomnieć, że tylko w jednym 1900 r. i tylko w mieście Limanowa biblioteka liczyła 2800 woluminów i zanotowała 19.977 wypożyczeń. Stale prenumerowane były trzy czasopisma. W 1888 r. Rada Powiatowa powołała Radę Szkolną (odpowiednik dzisiejszego Inspektoratu Oświaty), która czuwała nad organizacją i utrzymaniem szkół powszechnych (zorganizowano 103 szkoły powszechne).

W okresie międzywojennym skład Rady Powiatowej był podobny do tego jak przed I wojną światową,. Podobnie zorganizowane były inne powiaty Józef Beck, jako wiceminister Spraw Wewnętrznych powielał wzorzec limanowski. Świadczą o tym liczne jego oficjalne publikacje. Na czele urzędu stał starosta, który był najniższym szczeblem urzędnikiem „państwowym”, któremu podlegało Biuro Związku Samorządowego, składające się z pięciu oddziałów: administracyjnego, skarbowego, technicznego, sanitarnego i rolnego. W sumie, więc biuro powiatowe zatrudniało 14 osób. Specjalną troską objęte zostało szkolnictwo ponadpodstawowe założone zostały Szkoły Doksztalając (zawodowe) w Limanowej i Mszanie Dolnej.

W 1929 roku utworzono słynną Górską Szkołę Rolniczą w Łososinie Górnej zakład mający wielkie zasługi dla rozwoju rolnictwa, ogrodnictwa i hodowli nie tylko na ziemi limanowskiej, ale również w powiatach sąsiednich.

W 1932 r. powołano Komisję Popierania Ruchu Letniskowego, mającą na celu popularyzacją walorów turystyczno - klimatycznych Ziemi Limanowskiej i budowy obiektów sanatoryjno - letniskowych.

Po II wojnie światowej, podobnie jak gdzie indziej - zmieniła się struktura powiatu. Formalnie zachowano jego samorządność, w praktyce było inaczej. Trzeba jednak przyznać, iż władze powiatowe sprawdziły się również i w tym trudnym okresie. Dowiodły o tym: nowe drogi, powołanie szkolnictwa średniego, rozwój szkolnictwa zawodowego, przebudowa bazy szkolnictwa podstawowego. Odnotować należy również aktywizację gospodarczą regionu, aktywizację turystyczno-

wypoczynkową.

W latach 70-tych Limanowszczyzna stała się w całej Polsce synonimem gospodarności i społecznego udziału mieszkańców w rozwoju swej „małej ojczyzny”. Obecnie reaktywowany powiat limanowski utrwalając wzorce z przeszłości, patrzy w przyszłość dążąc do dalszego wielofunkcyjnego rozwoju.